

بررسی فقهی حقوقی حکم اعمال جراحی زیبایی در نکاح

تألیف

فرونوش شریعتی سرابی

انتشارات رازنهان

۱۳۹۹

سرشناسه	: شریعتی سرایی، فرنوش
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی فقهی حقوقی حکم اعمال جراحی زیبایی در نکاح/ تالیف فرنوش شریعتی سرایی.
مشخصات نشر	: تهران: راز نهان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۸-۸۳۶-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Marriage law -- Iran
موضوع	: زناشویی (فقه) -- ایران
موضوع	: Marriage (Islamic law) -- Iran
موضوع	: جراحی بلاستیک (فقه)
موضوع	: Surgery, Plastic (Islamic law)
موضوع	: جراحی بلاستیک -- قوانین و مقررات
موضوع	: Surgery, Plastic -- Law and legislation
موضوع	: تری (فقه)
موضوع	: Deception (Islamic law)
موضوع	: فکری -- ایران
موضوع	: Deception -- Iran
موضوع	: جراحی بلاستیک -- ایران
موضوع	: Surgery, Plastic -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH۵۴۲
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۱۸۳۲۱

<p>آدرس: میدان انقلاب، اول جمال زاده - سویه کوچه دانشور، پلاک ۱۲، واحد ۲ شماره تماس: ۰۲۱-۱۸۴۱۰۰۰۰ - ۰۲۱-۹۱۲۲۳۳۰۲۴۹ آدرس الکترونیکی: raznahan@okbook.com آدرس سایت: www.okbook.com</p>	
--	--

که عنوان کتاب.....	بررسی فقهی حقوقی حکم اعمال جراحی زیبایی در نکاح
که مولف.....	فرنوش شریعتی سرایی
که صفحه آرا.....	رضا کاوه
که طراح جلد.....	رضا کاوه
که ناشر.....	راز نهان
که شمارگان.....	۱۰۰۰ نسخه
که نوبت چاپ.....	اول ۱۳۹۹
که قیمت.....	۳۳۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-448-836-5

سخن مؤلف

سیاس خاوندان را که توفیق عنایت فرمود تا تألیف و گردآوری کتاب " بررسی فقهی حقوقی حکم اعمال جراحی زیبایی در نکاح " را به پایان برسانم و در اختیار اساتید و دانشجویان رشته‌های حقوق، حقوق و فقه، اسلام، پزشکی و سایر دانشجویان علاقه‌مند در دیگر رشته‌ها قرار دهیم. کتاب حاضر به نحوی تدوین شده تا خواننده پس از مطالعه، درباره مفهوم نکاح، جراحی زیبایی و جایگاه آن در نکاح اطلاعاتی در دسترس پیدا کند. آنچه که اینجانب را بر آن داشت تا به تألیف و گردآوری این کتاب بپردازم، کمک به دانشجوین رشته‌های حقوق به منظور نوشتن پایان نامه می‌باشد.

در پایان، از همه عزیزانی که در گردآوری این کار به من یاری رساندند تشکر می‌کنم. بی شک در تألیف کتاب نهایت دقت به عمل آمده تا ضمن رعایت استانداردهای علمی، متنی روان و ساده ارائه گردد، ولی به هر حال نمی‌تواند خالی از عیب و نقص باشد، لذا از کلیه اساتید، دانشجویان و پژوهشگران استدعا دارم، من را از انتقادات سازنده خود جهت رفع اشکالات و تجدید کتاب برای چاپ بعدی محروم نسازند.

شریعتی

فهرست مطالب

پیشگفتا	۱۳
فصل اول: چارچوب جراحی زیبایی و مفهوم آن	۱۷
مبحث اول: تعریف جراحی زیبایی و سیر تاریخی شکل‌گیری آن	۱۹
گفتار اول: تعریف جراحی زیبایی	۱۹
گفتار دوم: سیر تاریخی شکل‌گیری جراحی زیبایی	۲۰
گفتار سوم: انگیزه‌های حاکم بر جراحی زیبایی	۲۱
مبحث دوم: مصادیق جراحی زیبایی	۲۲
گفتار اول: جراحی‌های زیبایی صورت	۲۲
گفتار دوم: جراحی‌های زیبایی دیگر نقاط بدن	۲۳
مبحث سوم: دلایل حاکم بر جراحی زیبایی	۲۴
گفتار اول: دلایل روان‌شناختی	۲۴
گفتار دوم: دلایل جامعه‌شناختی	۲۵
مبحث چهارم: دیدگاه حقوق در جواز جراحی زیبایی	۲۶
گفتار اول: ادله جواز جراحی زیبایی	۲۸
گفتار دوم: نقد دلایل جراحی زیبایی	۲۸
بند اول: غیرقابل استناد بودن عرف	۲۹
بند دوم: فقدان اصل ضرورت	۲۹
بند سوم: تشکیک در جریان قاعده احسان	۳۰
بند چهارم: انتقاد از اختیار مطلق شخص	۳۱
بند پنجم: سکوت مقنن	۳۱
بند ششم: فقدان مصالح اجتماعی	۳۲
مبحث پنجم: دیدگاه فقه در خصوص جراحی زیبایی	۳۴

۳۷	گفتار اول: عقاید موافق جراحی زیبایی
۳۸	گفتار دوم: عقاید مخالف جراحی زیبایی
۳۸	بند اول: نهی در مصحف شریف
۴۱	بند دوم: نهی در سنت
۴۴	بند سوم: ارتکاب ملازمات حرام
۴۴	بند چهارم: خروج از ضوابط طلب زیبایی
۴۸	گفتار سوم: عقاید میانه جراحی زیبایی
۵۱	فصل دوم: نکاح در حقوق ایران و فقه
۵۱	مبحث اول: مفهومی نکاح
۵۱	گفتار اول: نکاح در فقه
۵۲	گفتار دوم: نکاح در حقوق موضوعه ایران
۵۳	مبحث دوم: شرایط صحیح نکاح
۵۳	گفتار اول: اختلاف در شرطین
۵۵	گفتار دوم: قصد و رضای طرفین
۵۵	گفتار سوم: اراده و اعلام اراده
۵۷	گفتار چهارم: لزوم و توالی ایجاب و قبول
۵۷	گفتار پنجم: مشروعیت موضوع نکاح
۵۸	مبحث سوم: ماهیت نکاح
۵۸	گفتار اول: ماهیت قراردادی نکاح در حقوق موضوعه ایران
۵۹	گفتار دوم: ماهیت عبادی نکاح در فقه
۵۹	گفتار سوم: نکاح از منظر حقوق کیفری
۶۱	مبحث چهارم: مهریه در بین ارکان نکاح
۶۱	گفتار اول: مفهوم مهریه
۶۱	بند اول: تعریف لغوی
۶۱	بند دوم: تعریف اصطلاحی
۶۲	گفتار دوم: سیر تاریخی نهاد مهریه
۶۳	گفتار سوم: اقسام نکاح و مهریه
۶۳	بند اول: نکاح دائم
۶۴	بند دوم: نکاح منقطع
۶۴	گفتار چهارم: ماهیت مهریه

- بند اول: ماهیت مهریه در فقه ۶۵
- بند دوم: دیدگاه قرآن ۶۶
- گفتار پنجم: میزان تعیین مهریه ۶۷
- بند اول: میزان مهریه از دیدگاه فقه ۶۷
- بند دوم: میزان مهریه در حقوق موضوعه ایران ۶۸
- گفتار ششم: اسباب مهریه ۶۹
- بند اول: نکاح صحیح ۶۹
- بند دوم: نکاح باطل ۶۹
- گفتار هفتم: استحقاق و عدم استحقاق مهریه ۷۰
- مبحث پنجم: اذن ولی در نکاح ۷۱
- گفتار اول: مفهوم اذن ولی ۷۲
- گفتار دوم: ماهیت و صاف اذن ولی ۷۶
- بند اول: اوصاف اذن ولی ۷۷
- بند دوم: ماهیت اذن ولی ۷۷
- گفتار سوم: موضع قانونگذار در باب اذن ولی ۸۰
- بند اول: نظریه اول: لزوم کسب اذن قبل از وقوع نکاح ۸۰
- بند دوم: نظریه دوم: کفایت اجازه ولی به حاج، بعد از وقوع ۸۱
- بند سوم: نظریه سوم: رضایت ولی به نکاح در مصلحت او به وطئ ۸۲
- بند چهارم: نظریه چهارم: عدم مداخلت اذن ولی در نفس وقوع عقد نکاح ۸۲
- بند پنجم: نظریه منطبق با قانون در خصوص رضایت ولی به نکاح دختر باکره بالغ ۸۳
- فصل سوم: آثار جراحی زیبایی در نکاح** ۸۷
- مبحث اول: جایگاه جراحی زیبایی در نکاح ۸۷
- گفتار اول: تخلف از شرط ۸۷
- بند اول: مفهوم شرط صفت ۸۸
- بند دوم: صحت شرط صفت در نکاح ۹۰
- بند سوم: ضمانت اجرای تخلف از شرط صفت ۹۲
- گفتار دوم: تدلیس ۹۵
- مبحث دوم: مفهوم تدلیس ۹۸
- گفتار اول: مفهوم لغوی تدلیس ۹۸
- گفتار دوم: تعریف فقهی و حقوقی تدلیس ۹۹

پیشگفتار

در طول حرات انسانی همواره عوامل بی‌شماری جان، مال و بعضی حیثیت بشری را مورد تهدید قرار داده است و از این رو گذر زمان‌هاست که به حالت عوامل ناشناخته بعضاً غیرقابل پیش‌بینی و به تعبیری گریز ناپذیر بوده‌اند. امروزه یکی از عضلات اجتماعی ازدواج‌های اجباری و ناخواسته است که حق مشروع و گزینش همسر را از دختران یا پسران سلب می‌نماید. ازدواج‌های اجباری نمادی از تزییع حقوق انسان‌ها است و ازدواج‌هایی که در آن‌ها میل و ضایع‌ترین شوهر برای همسری یکدیگر در نظر گرفته نمی‌شود بعدها جبران زندگی مشترک با آسیب‌های بیشتر و با به می‌شوند. ازدواج اجباری عبارت از مجبور کردن یا تحت فشار آوردن فردی را برای ازدواج می‌گویند. به عبارت دیگر زن یا مرد جوانی در اثر فشار روحی یا جسمانی مجبور به ازدواج ناخوانده شود (نوری، ۱۳۹۴: ۲۴).

ازدواج یکی از حساس‌ترین وقایع زندگی انسان و از مهمترین نهاد های حقوقی جوامع بشری است. لزوم آمادگی و بلوغ جسمانی و رشد قوای عقلانی افراد برای آغاز زندگی مشترک و اقدام به ازدواج تا حدی است که بسیاری از نظام‌های حقوقی جهان، حداقلی از سن را برای آغاز این مرحله زندگی، ضروری دانسته‌اند. نظام حقوقی ایران از ابتدا تاکنون در خصوص شرط حداقل سن برای اقدام به ازدواج، دستخوش تحولات متعددی شده و مقررات متنوعی را تجربه نموده است. ازدواج نهادی متناسب با سرشت انسانی و پاسخی به نیازهای عاطفی و جسمی انسان می‌باشد. قدمت این نهاد و همزمانی آن با آغاز پیدایش بشر، مؤید فطری بودن آن است، با این وجود این نهاد همواره در طول تاریخ با تحولات شرایط فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، حقوقی و تغییر در هنجارها و ارزش‌های هر جامعه، دستخوش تغییر شده و نوع، کارکرد، زمان شکل‌گیری و آثار حقوقی آن متفاوت بوده آن‌چنان که در خانواده‌های گسترده، ازدواج مبتنی بر تصمیم

اعضای خانواده بوده که با تضعیف این الگو، انتخاب آزاد همسر در بسیاری جوامع بروز یافته است. در جوامع سنتی، نسبت به جوامع صنعتی، ازدواج عمومیت بیشتری داشته، استقلال مالی و اقتصادی زن، روند ازدواج و تشکیل زندگی مشترک را به تأخیر انداخته، همچنین الزامات قانونی ادوار مختلف بر سن ازدواج تأثیر گذاشته است (شیخی، ۱۳۹۰: ۱۰۵).

خانواده در عین حال که کوچکترین واحد اجتماع است، هسته اصلی جامعه و پایه و اساس آن محسوب می‌گردد، نخستین اجتماعی است که فرد در آن پا می‌نهد و آداب و رسوم زندگی اجتماعی را فرا می‌گیرد. به طرز کلی به خاطر اهمیت فراوان خانواده است که اعلامیه جهانی حقوق بشر و قوانین اساسی کشورها به آن توجه خاص نموده‌اند. در بند ۳ اعلامیه جهانی حقوق بشر چنین آمده: «خانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع است و حق دارد از حمایت جامعه و دولت بهره‌مند شود».

در همین زمینه اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ضمن تعریف ماهیت خانواده برای قانونگذاران خط و مشی و اصول کلی و بنیادین شرح تدوین کرده است: «از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه است و همه قوانین و مقررات و بندهای مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد».

پیشرفت‌های فزاینده در زمینه علم و دانش در کنار تکرار و تنوع روابط و مناسبات مدنی، ردپایی در گستره حقوق و ریشه‌های اخلاقی و فقهی آن باقی گذاشته که تحت عنوان مسائل جدید و مستحدثه از آن یاد می‌گردد. این موضوعات جدید غالباً دارای خدایمی هستند که آنها را از دایره موضوعات عام خارج ساخته، لذا محتاج به جعل احکام خاص کرده است.

از شاخص‌ترین این زمینه‌ها می‌توان به دانش پزشکی اشاره نمود. پزشکی با علم تشخیص، درمان و پیشگیری از امراض است، اما شاید امروز دیگر این تعریف در برخی حوزه‌های پزشکی صدق ننماید. امروزه گونه‌ای از عملیات مرتبط با زیبایی انجام می‌گیرد که به نظر می‌رسد باهدف این دانش هم خوانی ندارد و یک نوع عملیات آمیخته باهنر بوده که ضرورت‌های اجتماعی و روانی در قرن حاضر آن را موجب شده است (کلهر نیا و همکاران، ۱۳۹۱: ۸۰).

زیبایی یکی از مهمترین ارزش‌های اجتماعی و موهبتی از جانب پروردگار متعالی است که مظهر خارجی انسان را نشان می‌دهد. از قدیم‌الایام تاکنون موضوع زیبایی و جوانی مدنظر بشریت بوده است و با ورود این

ایده به علم طب، جراحی و اعمال زیبایی را جزء یکی از پیچیده‌ترین رشته‌های طبی قرار داد. با پیشرفت علوم و فناوری و افزایش توانایی انسان برای دخالت در اشکال طبیعی خلقت، به تدریج آرزوی دیرینه انسان به واقعیت نزدیک‌تر شد. به نحوی که امروزه تقریباً هر کس می‌تواند مطابق سلیقه شخصی خود اجزای مختلف صورت و بدنش را تغییر دهد (اباذری و حمیدی، ۱۳۸۷: ۱۲۹).

بی‌شک در سده‌های اخیر جراحی پلاستیک به عنوان یکی از تخصص‌های پزشکی رشد چشمگیری داشته است. واژه پلاستیک^۱، به معنای شکل دادن و قالب زدن مشتق شده است و در واقع جراحان پلاستیک صورت یا بدن فرد را شکل داده و به آن قالب می‌دهند تا به شکلی خوشایند بر د آیند (اولسون، ۱۳۸۸: ۸).

طبق تعریف انجمن پزشکی ایالات متحده آمریکا، تخصص جراحی پلاستیک شامل دو گروه از روش‌هاست. جراحی ترمیمی و جراحی زیبایی. طبق این تعریف جراحی ترمیمی، این گونه تبیین شده است: «جراحی ترمیمی، در مورد ویژگی‌های طبیعی بدن انسان (که معمولاً نتیجه نقایص مادرزادی، ناهنجاری تکاملی، عفونت، تومورها یا بیماری‌هاست) به کار می‌رود؛ به طور کلی، جراحی ترمیمی برای بهبود عملکرد انجام می‌شود، اما برای ایجاد ظاهری طبیعی‌تر نیز کاربرد دارد» (عطاری، ۱۳۹۲: ۴۱).

امروزه بسیاری از مردم از جمله جوانان پیش از ازدواج گرایش زیادی به جراحی‌های زیبایی از جمله جراحی بینی و اعمال افزایش دهنده زیبایی دارند. این اعمال افزایش دهنده زیبایی به دو دسته اصلی ماندگار و غیر ماندگار یا سریع الزوال تقسیم می‌شوند.

جراحی‌های زیبایی مانند جراحی بینی، پلک، فک و غیره و اعمال سبک‌کاشت مو، تاتوی ابرو تا حدی هاشور ابرو به طور معمول ماندگار هستند ولی اعمالی مانند تزریق ژل در لب و گونه و غیره ممکن است در نهایت از بین بروند؛ اما آرایش‌ها و گریم‌های معمولی بسیار سریع الزوال هستند که از جمله آن می‌توان به استفاده از مژه و ناخن مصنوعی و تغییر شکل و رنگ ابرو مو اشاره کرد. گاهی عمل جراحی زیبایی برای معالجه عیوب مادرزادی و اکتسابی ناشی از جنگ‌ها و سوختگی است که باعث درد بدن یا آزردن صاحب آن شده و یا بهبود کمتری در تغییر ساختاری مادرزادی به منظور کسب زیبایی بیش از آنچه موجود است می‌باشد.